

TRABLUSİ, Alâeddin

sec'den dolayı *el-Kûseciyye* diye anıldığı (a.g.e., II, 2024) şeklinde birbirine çelişen bilgiler vermektedir. Alâeddin Ali Esved'in *el-Vikâye*'ye yazdığı şerhin adı *el-İnâye* olup *Mu'inü'l-hükkâm* adlı bir eseri mevcut değildir. Hüsameddin el-Kûsec hakkında Kınalızâde'nin *Tabakât*'inde, *Şekâ'îk* ve zeyilleriyle diğer belli başlı kaynaklarda bilgi bulunamamıştır. *el-İstiğnâ*'nin müellif nüshasıyla karşılaştırılan Süleymaniye Kütüphanesi'nde kayıtlı (Fâtih, nr. 1889) bir nüshasının başında yazar adı Ali b. Halîl et-Trablusî şeklinde açıkça belirtildiği gibi *Mu'inü'l-hükkâm*'in sonunda da (s. 244) kendisine ait *el-Vikâye* şerhine işarette bulunulmuştur. Süleymaniye Kütüphanesi kayıtlarında (Yenicami, nr. 455) Alâeddin et-Trablusî'ye nisbet edilen *Teşnîfü'l-mesma' fî şerhi'l-Mecma'* adlı eser Ahmed b. Muhammed b. Şa'bân et-Trablusî'ye (*Keşfü'z-zunûn*, II, 1600; Ömer Rızâ Kehhâle, *Mu'cemü'l-mü'ellifin*, I, 269), *el-Mukaddimetü'l-'Alâ'iyye fî ma'rifeti tecvidi'l-Kur'ân* ise (Süleymaniye Ktp., Fâtih, nr. 69) Ali b. Muhammed et-Trablusî'ye (Brockelmann, *GAL, Suppl.*, II, 452; Ömer Rızâ Kehhâle, *Mu'cemü'l-mü'ellifin*, II, 384, 528) aittir.

BİBLİYOGRAFYA :

Alâeddin et-Trablusî, *Mu'inü'l-hükkâm*, Kahire 1310, s. 2-3, 244; a.mlf., *el-İstiğnâ*, Süleymaniye Ktp., Fâtih, nr. 1889, vr. 1^b, 352^b; *Keşfü'z-zunûn*, II, 1522, 1600, 1745, 2021, 2024; Serkis, *Mu'cem*, II, 1236; Brockelmann, *GAL*, II, 98-99; *Suppl.*, II, 91; *Hediyetü'l-'ârifin*, I, 732; *Fihrisü'l-kütübü'l-mevcûde bi'l-Mektebeti'l-Ezheriyye*, [baskı yeri yok] 1365/1947 (Matbaatü'l-Ezher), II, 273-274; Ömer Rızâ Kehhâle, *el-Müntehab min mahtûâtü'l-Medineti'l-münevver*, Dımaşk 1393/1973, s. 33; a.mlf., *Mu'cemü'l-mü'ellifin*, Beyrut 1414/1993, I, 269; II, 384, 439, 528; M. Ahmed Dermika, *Kuđâtü's-şer' ve'l-iftâ' fî Tarâblusi'l-feyhâ' 'abre'l-uşur*, Trablus 1416/1996, s. 155; Ahmet Özel, *Haneî Fıkıh Alimleri*, Ankara 2006, s. 99-100. ABDULLAH KAHRAMAN

TRABLUSİ, Burhâneddin

(bk. SİBT İBNÜ'L-ACEMİ).

TRABLUSİ, Burhâneddin

(برهان الدين الطرابلسي)

Burhânüddin İbrâhîm b. Mûsâ b. Ebî Bekr b. Ali et-Trablusî ed-Dımaşkı (ö. 922/1516)

Hanefî fakihi.

853 (1449) yılında Trablusşam'da doğdu. Şam'da aralarında Kâdilkudât Şerefeddin İbn İd'in (Mûsâ b. Ahmed el-Aclûnî ed-Dımaşkı) bulunduğu bir grup âlim-

den ders okudu. Ardından kadılık görevine tayin edilen bu hocası ile birlikte gittiği Kahire'ye yerleşti. Müeyyidiyye'de Şeyh Selâhaddin et-Trablusî'ye mülâzemet etti. Şeyh Selâhaddin, Eşrefiyye meşihatına tayin edildikten sonra da ondan ayrılmadı. Ayrıca Şemseddin es-Sehâvî, Osman b. Muhammed ed-Diyemî, Sünbâtî gibi hocalardan ders aldı ve Hanefî fıkında önde gelen âlimlerden biri oldu. İlmî birikimi ve saygın kişiliği yanında Türkçe bilmesi dolayısıyla Memlûk yöneticileri katında önemli bir yer edindi ve Kaçmâziyye Medresesi'nin meşihatına getirildi. Yetiştirdiği talebeler arasında Şehâbeddin İbnü's-Şelebî (Ahmed b. Yûnus el-Misrî), Muhibbüddin Muhammed et-Türkmânî, Zeynüddin Ömer es-Sâidî, Radyüüddin Muhammed b. Muhammed el-Evcâkî anılmaktadır. Onun mezhepteki yetkinliğini ifade etmek için kaynaklarda imam ve allâme gibi unvanlar yanında "en-Nu'mânü's-sânî" (ikinci Ebû Hanîfe) tabiri de kullanılmıştır. 915 (1510) yılında hacca giden Trablusî, bir müddet Mekke'de mücâvir kaldıktan sonra döndüğü Kahire'de 14 Zilkade 922 (9 Aralık 1516) tarihinde vefat etti ve Karâfe Kabristanı'na defnedildi.

Eserleri. 1. *el-İs'âf fî ahkâmi'l-evkâf*. Hassâf ve Hilâl b. Yahyâ er-Re'y'in *Ahkâmü'l-vakf* adlı kitaplarındaki bilgiler kısaltılıp ilâveler yapılmak suretiyle telif edilmiştir. Trablusî, Hassâf'ın eserinin vakıf ahkâmı konusunda temel bir eser olduğunu, fakat tekrarlar, ayrıntılar ve çok sayıdaki bölüm dolayısıyla hacminin arttığını, bu kitaptaki temel bilgileri ve burada olmayıp Hilâl b. Yahyâ'nın eserinde bulunan mâlûmatı ihtiva edecek şekilde eseri ihtisar edip birçok meseleyi eklemek suretiyle yeniden düzenlediğini belirtir. Vakıf ahkâmına dair daha önce yazılan kitaplardaki bilgileri derli toplu şekilde vermesi, tertibinin güzelliği, dilinin sadeliği, müftâbih görüşleri esas alması gibi sebeplerle çok tutulan ve çok sayıda yazma nüshası günümüze ulaşan *el-İs'âf*'in çeşitli baskıları yapılmıştır (Bulak 1292; Kahire 1320; Beyrut 1401/1981; Mekke 1986). Eser, Benoît Adda ve Elias D. Ghaliounghi tarafından *Droit musulman, le wakf* adlı kitap içinde (Alexandria 1893) kısmen Fransızca'ya tercüme edilmiştir. Emel Muhammed Selâme el-Adâliyye, Ürdün Üniversitesi'nde yüksek lisans tezi olarak eseri neşre hazırlamıştır (Amman 1993). 2. *Mevâhibü'r-rahmân fî mezhebi'n-Nu'mân*. İki cilt halindeki bu eser (Süleymaniye Ktp., Lâleli, nr. 1226) Muzafferüddin İbnü's-Sââtî'nin *Mecma'u'l-bahreyn*'inin metodu ile yazılmış ve müellifi tarafından *el-Burhân şerhu Mevâhibü'r-rahmân* adıyla şerh edilmiştir (Süleymaniye Ktp., Fâtih, nr. 1840; Serez, nr. 690; Yenicami, nr. 478; iki eserin yazma nüshaları için ayrıca bk. Brockelmann, *GAL, Suppl.*, II, 94-95).

BİBLİYOGRAFYA :

Burhânedin et-Trablusî, *el-İs'âf fî ahkâmi'l-evkâf*, Beyrut 1401/1981, s. 5-6; Sehâvî, *ed-Dev'ü'l-lâmi'*, I, 178; V, 140; X, 179; Abdülkâdir el-Ayderûsî, *en-Nürü's-sâfir 'an ahbâri'l-kâmi'l-'âşir* (nşr. Mahmûd el-Arnaût v.dğr.), Beyrut 2001, s. 162; Gazzî, *el-Kevâkibü's-sâ'ire*, I, 112; *Keşfü'z-zunûn*, I, 85; II, 1895; Tûnekî, *Mu'cemü'l-muşannifin* (nşr. Sıddîk Kemâl el-Mekkî), Beyrut 1344/1925, IV, 454-455; Serkis, *Mu'cem*, II, 1235; Brockelmann, *GAL*, II, 101; *Suppl.*, II, 94-95; *Fihrisü'l-kütübü'l-mevcûde bi'l-mektebeti'l-Ezheriyye*, [baskı yeri yok] 1365/1947, II, 99; *Hediyetü'l-'ârifin*, I, 25; Temimî, *et-Tabakâtü's-seniyye*, I, 243-244; J. Schacht, *An Introduction to Islamic Law*, Oxford 1964, s. 264; a.e.: *İslâm Hukukuna Giriş* (trc. Mehmet Dağ - Abdülkâdir Şener), Ankara 1977, s. 293; Ahmet Özel, *Haneî Fıkıh Alimleri*, Ankara 2006, s. 116; a.mlf., "et-Tarâblusî, Burhânüddîn", *Mv.ACÜ*, XVIII, 427-428; *Mu'cemü'l-mahtûâtü'l-mevcûde fî mektebâti İstânbül ve Ânahtûlî* (haz. Ali Rıza Karabulut) [baskı yeri ve tarihi yok], I, 49.

ABDULLAH KAHRAMAN

TRABLUSŞAM

(طرابلس الشام)

Lübnan'da
tarihî bir liman şehri.

Lübnan'ın kuzey kıyılarında günümüzdeki Suriye sınırlarına yakın bir noktada Kâdişâ (Ebûali) adlı küçük bir akarsu vadisinde ve onun denize döküldüğü yerdeki tepelik alan üzerinde kurulmuştur. Şehrin adı Grekçe Tripolis'ten gelir. Arapça kaynaklarda Tarabulus / Atrabulus şeklinde kaydedilir. Fenikeliler tarafından kurulan şehrin ilk adı konusunda çeşitli görüşler ileri sürülmektedir. Grek idaresi döneminde üç mahalleden ibaret bir yerleşim birimi olması dolayısıyla "üç şehir" mânasındaki Tripolis adını aldığı belirtilmektedir. Bu üç yerleşim birimi bölgeye gelen Surlular, Saydalılar ve Ervâdlılar tarafından iskân edilmişti. Şehrin kuruluş tarihiyle alakalı kesin bilgiler bulunmamakla birlikte arkeolojik kanıtlar milâttan önce VIII-VII. yüzyıllara kadar gider. Bir müddet Pers hâkimiyetinde kalan şehir, kaynaklarda ilk defa milâttan önce 351 yılı civarında önemli bir Fenike şehri diye kaydedilir; ayrıca Büyük İskender'in milâttan önce 333'teki İssos savaşı vesilesiyle de ismi geçer. Milâttan

önce 258-257'de İskender'in haleflerinden Ptolemaio'nun kurduğu devletin sınırları içinde yer alan şehir, milattan önce 64'te Roma İmparatorluğu'nun idaresi altına girdi ve imparatorluğun ikiye ayrılmasının ardından Bizans hâkimiyetine intikal etti.

Trablusşam, Hz. Osman döneminde Muâviye b. Ebû Süfyân'ın gönderdiği Süfyân b. Mücîb el-Ezdî kumandasındaki İslâm ordusu tarafından fethedildi (25/646). Daha sonra Muâviye yahudilerle İranlılar'ı şehre yerleştirdi ve şehri korumak amacıyla Trablusşam'a Dimaşk'tan düzenli şekilde birlikler gönderdi. Bu birlikler kışları Dimaşk'a döndüğünde şehirde küçük bir garnizon kalıyordu. Trablusşam, Ervâd ve Kıbrıs adalarının fethinde önemli rol oynadı. Abdülmelik b. Mervân döneminde şehre yerleşen Bizanslılar'ın isyanı neticesinde elden çıkan Trablusşam daha sonra tekrar fethedildi. Şehir kalesi ve surları yenilenerek tahkim edildi. Trablusşam, Abdülmelikten sonraki dönemde Bizans donanmasının başarısız saldırılarına mâruz kaldı. Abbâsiler devrinde ticarî bakımdan giderek gelişme gösterdiyse de müslümanlarla Bizanslılar arasındaki çekişmeden etkilenmedi. Abbâsî Halifesi Ebû Ca'fer el-Mansûr şehrin surlarını tahkim ettirdi. Trablus 264 (878) yılından itibaren Tolunoğulları'nın hâkimiyetine girdi. İslâm coğrafyacılarına göre bu dönemde Trablusşam'ın çok sayıda gemiyi barındıracak büyüklükte bir limanı ve tersanesi mevcuttu. III. yüzyılın sonlarında (X. yüzyıl başları) Trablusşam önemli bir deniz üssü oldu ve Leo Trablusî gibi Trabluslu denizciler Bizans sahillerine pek çok akın düzenledi. Daha sonra İhşîdî Devleti'nin hâkimiyetine giren

şehir, Bilâdüşşâm'ın en önemli limanı olup etrafında hurma ve şeker kamışı sahaları bulunuyordu.

358'de (969) Bizans İmparatoru Nikephoros Phokas şehri tahrip etti. 360 (971) yılı civarında Fâtîmî nüfuzu altına giren Trablusşam'da Şîî nüfusu arttı. Bu mezhebi yaymak üzere çeşitli ilmî tesisler ve kütüphaneler kuruldu. Diğer sahil şehirlerini ele geçiren İmparator İoannes Çimiskes 365 (976) yılında Trablusşam'a hücum ettiyse de şehri ele geçiremedi. Bizanslılar'ın 389'daki (999) son teşebbüsü de başarısız oldu. Ardından Bizanslılar'la Fâtîmîler arasında bir güç dengesi meydana geldiği için Bilâdüşşâm istikrarlı bir yapıya kavuştu. Trablus emîri 423'te (1032) Fâtîmî tâbiyetinden ayrılarak Bizans'a tâbi oldu. Bunun üzerine şehre gelen Fâtîmî ordusu çok geçmeden Trablusşam'a hâkimiyet kurdu (424/1033). 438'de (1047) şehri ziyaret eden Nâsır-ı Hüsrev, etrafı çok iyi tahkim edilen Trablusşam'ın Fâtîmî hâkimiyetinde bulunduğunu yazar. Nâsır-ı Hüsrev nüfusu 20.000'e ulaşan şehrin hayli işlek bir limanı olduğunu, dış ülkelerden gelen ticaret gemilerinin bol miktarda mal getirip götürdüğünü ifade eder. Şehrin gümrük gelirlerinin çok arttığını, şehirde şeker, cam ve kâğıt imalâthanelerinin yer aldığını ve halkın çoğunluğunun Şîliğe mütemayil bulunduğunu belirtir (*Sefernâme*, s. 20-21).

456 (1064) yılından itibaren Trablusşam'da Türk nüfuzunun arttığı görülür. Yıva Türkleri gibi bazı Türkmen topluluklarının buraya yerleştiği anlaşılmaktadır. Fâtîmî valisi Muhtârüddevlî'nin 462'de (1070) ölümü üzerine Trablusşam Kadısı Emînüd-

devle Hasan b. Ammâr bağımsızlığını ilân ederek Ammâroğulları hânedanını kurdu. Bu dönemde Trablusşam, medresesi ve 100.000 ciltlik kütüphanesiyle önemli bir ilim ve kültür merkezi haline geldi. Özellikle deniz ticareti büyük ölçüde gelişti. Trablusşam 1075'te Selçuklu Emîri Atsız b. Uvak tarafından ele geçirildiyse de Atsız'ın hâkimiyeti uzun sürmedi. Haçlı seferleri başladığında Raymond de Saint Gilles büyük bir orduyla Trablusşam'ı kuşattı (495/1102), şehri almak için yakınındaki tepe üzerine büyük bir kule yaptırdı. Ancak kendisi uzun süren kuşatma sırasında öldü (1105). 501 (1108) yılında Fâtîmî hâkimiyetine giren şehir 11 Zilhicce 502'de (12 Temmuz 1109) Haçlılar'ın eline geçti ve burada bir Haçlı kontluğu kuruldu (1109). Kudüs Krallığı'na tâbi olan Trablusşam önce Bertrand, ardından oğlu Pons ile II. Raimond ve III. Raimond tarafından idare edildi. Şehir Haçlılar'ın elinde iken 552 (1157) ve 597'de (1201) iki büyük depreme mâruz kaldı ve hasar gördü. Eyyübîler döneminde şehri Haçlılar'dan geri alma faaliyetleri başarısız kaldı. Memlûk Sultanı I. Baybars Trablusşam'ı fethetmeye teşebbüs ettiyse de çok müstahkem olan surlar karşısında o da başarılı olamadı. 688'de (1289) Sultan Kalavun şehri fethetti, bu esnada şehir halkının bir kısmı gemilerle Kıbrıs'a kaçtı. Kalavun Trablusşam'ın surlarını yıktırıp şehri terketti ve bugün bulunduğu yerde yeniden inşa ettirdi. Kâdîsâ nehrinin batı yakasında güney bölümünde bir hisar yapıldı. Böylece Trablusşam, Memlûk idarî yapılanmasındaki altı büyük nâiblikten birinin merkezi oldu. Nâib sarayı ve mahkeme kalede bulunuyordu, liman ise yeni şehrin kuzeybatısında eski şehir tarafında (el-Mînâ), Burcû's-Sibâ denilen kule limanın doğusundaydı. Yeni Trablusşam savunma düşüncesiyle sahilten 2 mil içeride yer alıyordu. İbn Battûta buraya geldiğinde şehrin nâibi Taylân Hâcib adlı bir memlûktü, VIII. (XIV.) yüzyılda Trablusşam'ı ziyaret eden seyyahlar camisi, medresesi, çarşısı olan, çevresinde bahçeleri bol, su sistemi gelişmiş mâmur bir şehirden söz ederler. Bu dönemde şeker, zeytinyağı ve sabun imalâthaneleri şehrin ekonomisine büyük bir canlılık kazandırmaktaydı.

Önemli bir ticaret merkezi olan Trablusşam IX. (XV.) yüzyılda Avrupa ticaretine açık olma özelliğini sürdürüyordu. Bilhassa Fransa ve Cenova ile sıkı ticarî ilişkileri vardı. 1366 ve 1367'de Kıbrıs Latin Krallığı donanmasının hücumuna mâruz kaldı. Şehir bu dönemde parlak bir tica-

Trablusşam'dan bir görünüş

TRABLUŞSAM

Trablusşam
Kalesi'nden
bir görünüş

ret merkezi haline geldi ve Doğu Akdeniz'de ticaret gemilerinin başlıca uğrak yeri durumundaydı. İhraç maddeleri içinde ipekli kumaşlar önemli bir yere sahipti. Akdeniz ticaretiyle uğraşan devletlerin burada birer temsilcileri bulunuyordu. Trablusşam, Memlükler döneminde önemli imar faaliyetlerine sahne oldu; şehirde dokuz cami, on altı medrese, beş han, üç hamam ve bir çarşı inşa edildi. Bunlardan el-Câmiu'l-Mansûrî / el-Câmiu'l-kebir (693/1294), Câmiu Taynâl / Taylân (736/1336), Câmiu'l-Attâr, Câmiu't-tevbe, Câmiu'l-Bertâsî ile Tedmüriyye, Şemsiyye, Nûriyye ve Karatâviyye medreseleri anılabilir.

BİBLİYOGRAFYA :

Belâzürî, *Fütüh* (Fayda), s. 181-182; Nâsir-ı Hüsrev, *Sefernâme* (trc. Abdülvehap Tarzi), İstanbul 1950, s. 19-21; İbnü'l-Kalânîsî, *Târîhu Dimaşk* (Zekkâr), bk. İndeks; İbnü'l-Esrîr, *el-Kâmil*, tür.yer.; İbn Fazlullah el-Ömerî, *Mesâlik*, III, 2-13; XVII, 272-274; İbn Battûta, *Seyahatnâme*, I, 61-62; Kalkaşendî, *Şubhu'l-a'sâ* (Şemseddin), bk. İndeks; Makrîzî, *es-Sülûk* (Ziyâde), I/3, s. 746-748; ayrıca bk. İndeks; Seyyid Abdülazîz Sâlim, *Trâblus eş-Şâm fi'l-târîhi'l-İslâmî*, İskenderiye 1966; Ömer Abdüsselâm Tedmürî, *el-Hayâtü's-sekâfiyye fi Trâblus eş-Şâm hilâle'l-üşûri'l-vüştâ*, Beyrut 1972; a.mlf., *Târîhu Trâblus es-siyâsi ve'l-hâdârî 'abre'l-üşûr*, Beyrut 1404/1984; a.mlf., *Âşâru Trâblusi'l-İslâmiyye*, Trablus 1414/1994; Hayat Salam-Liebich, *The Architecture of the Mamluk City of Tripoli*, Cambridge 1983; Runciman, *Haçlı Seferleri Tarihi*, I-III, bk. İndeks; Hikmet Beg Şerîf, *Târîhu Trâblus min akdemi ez-mânihâ ilâ hâzihi'l-eyyâm* (nşr. Münâ Haddâd Yeken – Mârûn İsâ el-Hûrî), Trablusşam 1407/1987; M. Kâmil Bâbâ, *Trâblus fi't-târîh*, Trablus 1995; Birsal Küçüksipahioğlu, *Trablus Haçlı Kontluğu Tarihi*, İstanbul 2007; Cengiz Orhonlu, "Trablus", *İA*, XII/1, s. 452-453; F. Buhl – [C. E. Bosworth], "Trâblus al-Shâm", *EP* (İng.), X, 214-215; M. Lavergne, "Trâblus al-Shâm", a.e., X, 215-216; Abdülkerim Özaydın, "Ammâroğulları", *DİA*, III, 76-77; a.mlf., "İbn Ammâr, Fahrülmülk", a.e., XIX, 311-312.

CENGİZ TOMAR

Osmanlı Dönemi. Trablusşam şehri, Yavuz Sultan Selim'in Suriye'ye girişinden son-

ra 1516'da Osmanlı topraklarına katıldı. Şehrin idarecisi olan Kurtbay burayı Osmanlılar'a teslim etti. Canbirdi Gazâlî isyanı sırasında bir ara onun egemenliği altına girdi, isyanın bastırılmasının ardından yeniden kontrol tesis edildi. Osmanlı idaresinde iken şehir ve limanı büyük gelişme gösterdi. 925'te (1519) yapılan ilk Osmanlı tahririne göre burada yirmi altı mahalle mevcuttu. 1165'i müslüman, 294'ü hıristiyan, doksan dördü yahudi olmak üzere toplam erkek nüfus 1553'e ulaşmıştı (tahminen 6300 kişi). XVI. yüzyıl ortalarına doğru bu nüfus 2232 nefere (10.000 kişi) yükseldi. 1003 (1594) tahrir kayıtlarına göre 1017'si müslüman, 432'si hıristiyan ve 139'u yahudi 1588 erkek nüfusu vardı (yaklaşık 8000 kişi). Bu son tarihte mahalle sayısı yirmi beş olup bazıları Türkçe adlarla anılmaktaydı. Bu durumda Trablusşam'ın XVI. yüzyıl boyunca 6-10.000 arasında nüfusa sahip olduğu anlaşılır. Gayri müslimlerin ayrı mahalleleri bulunmakla birlikte birçok mahallede müslümanlarla karışık oturdukları dikkati çekmektedir. Yalnız müslümanların ikamet ettiği mahal-

leler Alagöz, Avniyat, Bâb-ı Aktarak, Cisrülcedid, Esendemir, Kanavât, Nâüre, Sabâğın, Şeyh Fazlullah, Uveyraniye ve Zukâkulhumus idi. Hıristiyanlara ait mahalleler Kubbetunnasr ile Kaysâriyetülefrenç adlarını taşıyordu. Bu dönemde limandan elde edilen vergi geliri 250.000 akçe dolayında idi; iskelesi için bir kanunnâme oluşturulmuştu.

XVII. yüzyılda Trablusşam ve yöresinde bazı olaylar meydana geldi. Maraş Türkmenleri'nden Seyfoğlu Yûsuf Paşa bazı karışıklıklara yol açtı. Canbolatoğlu Ali 1605'te onu yenip Trablusşam'da kontrolü ele geçirdi. Canbolatoğlu'nun katlinden sonra (1607) Yûsuf Paşa tekrar şehre döndü ve II. Osman'ın öldürülmesi üzerine (1622) bağımsız hareket etmeye başladı. Ardından beylerbeyi tayin edildi ve Ma'noğlu isyanı sırasında yerini daha da sağlamlaştırdı. Buna rağmen şehir XVI. yüzyıl sonlarındaki nüfusunu ve fizikî yapısını korudu. 1645'te 1039 müslüman, 531 hıristiyan, otuz sekiz yahudi olmak üzere 1608 nefer nüfusu mevcuttu (8000 kişi); mahalle sayısı değişmemişti. 1691'de bölgede Serhanoğulları güç kazandı; bunlar Dürzîler'le iş birliği yaparak pek çok mukâtaayı ele geçirdi, fakat güçleri kısa sürede kırıldı.

XVII. yüzyılda Trablus Limanı daha da gelişti; 1000 gemi alacak kapasitedeki bu liman yanında Kalavun'un inşa ettirdiği kule 1521'de Kanûnî Sultan Süleyman tarafından tamir ettirilmişti. Evliya Çelebi biraz abartılı olarak limanın 1000 kalyon ve 1000 firkate ile kadirge alacak büyüklükte olduğundan bahseder. Fakat liman aslında batı ve kuzey (yıldız) rüzgârlarına açık bulunduğundan gemiler için çok da

Trablusşam'da
Câmiü'l-
Mansûrî'nin
avlu ve minaresi